

พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียน
ระดับปฐมวัย : เปรียบเทียบระหว่างศูนย์เด็กปฐมวัยของกรมการพัฒนาชุมชน
กรมอนามัยและกรมการศาสนา

นายวรทัศน์ วัฒนะนนท์

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

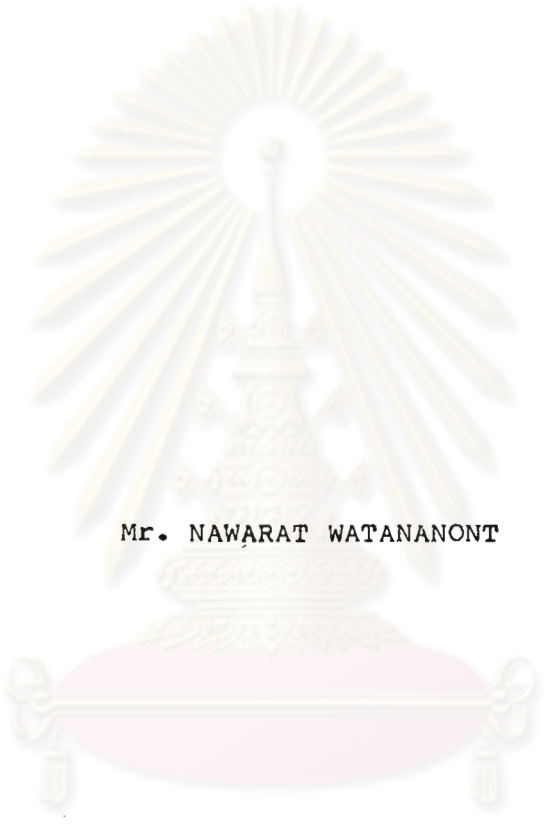
พ.ศ. 2527

ISBN 974-563-659-2

013165

I15919298

TEACHER-PUPIL INTERACTION AND PRE-SCHOOLER'S
SOCIAL BEHAVIORS : A COMPARISON AMONG
CHILD CENTERS UNDER THE COMMUNITY DEVELOPMENT
DEPARTMENT, DEPARTMENT OF HEALTH AND THE
RELIGIOUS AFFAIRS DEPARTMENT

Mr. NAWARAT WATANANONT

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Elementary Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1984

หัวข้อวิทยานิพนธ์

พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และพฤติกรรมทางสังคม
ของนักเรียนระดับปฐมวัย : เปรียบเทียบระหว่างศูนย์เด็กปฐมวัย
ของกรมการพัฒนาชุมชน กรมอนามัยและกรมการศาสนา

โดย

นายนวรัตน์ วัฒนชนนท์

ภาควิชา

ประถมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลขา ปิยะธัญริยะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พูนสุข บุญสวัสดิ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

Sakornchai Y...

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประทีฐ บุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Signature]

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ อำไพ สุจริตกุล)

[Signature]

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พูนสุข บุญสวัสดิ์)

[Signature]

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.โกวิท ประวาลพฤษ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์   พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู กับนักเรียน และพฤติกรรมทาง
สังคมของนักเรียนระดับปฐมวัย : เปรียบเทียบระหว่างศูนย์
เด็กปฐมวัยของกรมการพัฒนาชุมชน กรมอนามัยและกรมการ
ศาสนา

ชื่อนิสิต   นายนวรัตน์ วัฒนะนนท์

อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลขา ปิยะอัจฉริยะ

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พูนสุข บุญสวัสดิ์

ภาควิชา   ประถมศึกษา

ปีการศึกษา   2526

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์
ระหว่างครู กับนักเรียน และพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนระดับปฐมวัย พร้อมทั้งเปรียบเทียบ
พฤติกรรมดังกล่าวระหว่างศูนย์เด็กปฐมวัยของกรมการพัฒนาชุมชน กรมอนามัยและ
กรมการศาสนา และศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู กับนักเรียน
กับพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียน

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูและนักเรียนในศูนย์เด็กปฐมวัยของ
กรมการพัฒนาชุมชน 13 โรง กรมอนามัย 6 โรงและกรมการศาสนา 5 โรง โรงละ
1 ห้องเรียน การรวบรวมข้อมูลใช้แบบสังเกตซึ่งคณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้น 2 แบบคือ
1) แบบสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนระดับปฐมวัยที่ดัดแปลงมาจาก
แบบวิเคราะห์พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ของแฟลนเคอร์ส (Flanders' Interaction
Analysis Categories) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นพฤติกรรม
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ห้องเรียนละ 5 วัน ๆ ละ 40 นาที 2) แบบสังเกต
พฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนระดับปฐมวัย ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นพฤติกรรมทาง
สังคมของนักเรียนห้องเรียนละ 10 คน โดยสังเกตนักเรียนที่ละคนตลอดทั้ง 5 วัน ๆ ละ

10 นาที แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Sciences) โดยใช้ subprogram ANOVA ในการเปรียบเทียบพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียน และใช้ subprogram Crosstabulation ในการหาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน กับพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียน

ผลการวิจัย

1. พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเปรียบเทียบระหว่างศูนย์เด็กปฐมวัยของกรมการพัฒนาชุมชน กรมอนามัยและกรมการศาสนาส่วนใหญ่ไม่มีความแตกต่างกัน พฤติกรรมที่เกิดขึ้นมากคือนักเรียนตอบสนองทางวาจา ครูใช้คำสั่งทางวาจา มีเพียงพฤติกรรมครุบรรยายทางท่าทางและทางวาจาพร้อมกันเพียงพฤติกรรมเดียว เท่านั้นที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 กล่าวคือศูนย์เด็กปฐมวัยของกรมการพัฒนาชุมชนมีค่าเฉลี่ย 192.2819 ศูนย์เด็กปฐมวัยของกรมอนามัยมีค่าเฉลี่ย 191.7211 และศูนย์เด็กปฐมวัยของกรมการศาสนามีค่าเฉลี่ย 62.3917

2. พฤติกรรมทางสังคมของนักเรียน เปรียบเทียบระหว่างศูนย์เด็กปฐมวัยของกรมการพัฒนาชุมชน กรมอนามัยและกรมการศาสนา ส่วนใหญ่ไม่มีความแตกต่างกัน พฤติกรรมที่เกิดขึ้นมากได้แก่ พฤติกรรมเล่นกับเพื่อน คู่กับเพื่อน ช่วยผู้อื่นทำงานหรือเล่น มีเพียงพฤติกรรม 2 พฤติกรรมเท่านั้นที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คือ พฤติกรรมเอาของเพื่อนมาทำหรือใช้โดยที่เพื่อนไม่อนุญาต ก้าวกายสิทธิ์ของผู้อื่นและพฤติกรรมไม่โต้ตอบเพื่อนเมื่อเพื่อนรังแก ยอมเพื่อนเมื่อเพื่อนก้าวกาย กล่าวคือ พฤติกรรมเอาของเพื่อนมาทำหรือใช้โดยที่เพื่อนไม่อนุญาต ก้าวกายสิทธิ์ของผู้อื่นนั้น ในศูนย์เด็กปฐมวัยของกรมการพัฒนาชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.5205 ศูนย์เด็กปฐมวัยของกรมอนามัยมีค่าเฉลี่ย 3.4198 ศูนย์เด็กปฐมวัยของกรมการศาสนามีค่าเฉลี่ย 7.8168 และพฤติกรรมไม่โต้ตอบเพื่อนเมื่อเพื่อนรังแก ยอมเพื่อนเมื่อเพื่อนก้าวกายในศูนย์เด็กปฐมวัยของกรมการพัฒนาชุมชนมีค่าเฉลี่ย 2.6077 ศูนย์เด็กปฐมวัยของกรมอนามัยมีค่าเฉลี่ย 2.2296 ศูนย์เด็กปฐมวัยของกรมการศาสนามีค่าเฉลี่ย 5.0655

3. พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนมีความสัมพันธ์กัน 12 คู่ ส่วนใหญ่เป็นความสัมพันธ์กันในทางบวก จากความสัมพันธ์

ที่ค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่า ถ้าครูใช้อิทธิพลทางตรงซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมครูใช้คำสั่ง ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางท่าทางอยู่ในระดับสูง นักเรียนจะมีพฤติกรรมพึ่งผู้อื่น ขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นอยู่ในระดับสูงด้วย และถ้าครูมีพฤติกรรมยอมรับความคิดเห็น และนำความคิดเห็นของนักเรียนไปใช้ทางวาจาอยู่ในระดับสูง นักเรียนจะมีพฤติกรรมสั่ง บอก แนะนำผู้อื่นอยู่ในระดับสูงด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Teacher-Pupil Interaction and Preschooler's
Social Behaviors : A Comparison Among Child
Centers Under the Community Development Department
Department of Health And the Religious Affairs
Department

Name Mr. Nawarat Watananont

Thesis Advisor Assistant Professor Leka Piya-Ajariya, PH.D.
Assistant Professor Poonsook Punyasvasti

Department Elementary Education

Academic Year 1983

ABSTRACT

The purpose of this research were to observe and analyze the teacher-pupil interaction and pre-schooler's social behavior and to compare those behaviors of Child Centers under the community Development Department, Department of Health and the Religious Affairs Department. In addition, it was to study the relationship between teacher-pupil interaction and pre-schooler's social behavior.

The subjects, obtained by simple random sampling were 13 Child Centers under the Community Development Department, 6 Child Centers under Department of Health and 5 Child Centers under the Religious Affairs Department, one Classroom from each Center. Two observation scales were used to collect data. First, teacher-pupil interaction observing scale, modified from Flanders Interaction Analysis Category. Teacher-pupil interaction data for each Classroom

was taken 40 minutes each day for 5 days. Second, pre-schooler's social behavior observing scales was used to Collect data from 10 pre-schoolers for each classroom by observing each pre-schooler for 10 minutes each day for 5 days. The data collected were then analyzed by the SPSS program (Statistical Package for Social Sciences): The ANOVA subprogram was employed for comparison of teacher-pupil interaction and pre-schooler's social behavior of those in the Child Centers under the Community Development Department, Department of Health and the Religious Affairs Department. The Crosstabulation subprogram was used to find the relationship between teacher-pupil interaction and pre-schooler's social behavior

Results :

1. There were no differences in teacher-pupil interactions when compared among Child Centers under the Community Development Department, Department of Health and the Religious Affairs Department. Most of the observed behaviors included pupil's verbal response and teacher's verbal response. The teacher's explanation both verbally and non-verbally was the only teacher behavior that was found statistically different at .05 level among the groups compared. Child Centers under the Community Development Department had the mean 192.2819, Department of Health had 191.7211 and the Religious Affairs Department had 62.3917

2. There were no differences in social behaviors when compared among Child Center under the Community Development Department, Department of Health and the Religious Affairs Department. Most of the behaviors found were : playing and talking with peer, working and playing together. Only the behavior of using of

other belongings without asking for permission, and the behavior of acceptance when the others disturbance or hurting. Where as the behavior of using of other belonging without asking for permission had the mean of 3.5205 in Child Centers under the Community Development Department, 3.4198 in Child Centers under the Religious Affairs Department and behavior of acceptance when the others disturbance or hurting had the mean of 2.6077 in Child Centers under the Community Development Department, 2.2296 in Child Centers under the Department of Health and 5.0655 in Child Centers under the Religious Affairs Department

3. There were relationships between 12 pairs of teacher-pupil interaction and pre-schooler's social behavior, Most behaviors had positive. The relationship found indicated that, if a teacher frequently used her direct influences: ordering and lecturing, the pupils' responses would dependency. More over, if the teacher frequently accepted and supported ideas and initiation of the pupils, the pupils' responses would frequently ordering, directing and advising.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เลขา ปิยะอัจฉริยะ อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. โกวิท ประวาลพดุมภ์ ที่ปรึกษาทางสถิติ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ พูนสุข บุญยสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำที่ปรึกษาและข้อคิด ตลอดจนให้คำแนะนำตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ โดยตลอด ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนั้น ผู้เขียนได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สายสุรี จุติกุล อาจารย์ ดร. นิตยา ภัสสรศิริ และอาจารย์ ทิพย์สุภา สุขเมฆเสนีย์ จากโครงการประสิทธิภาพการจัดบริการสำหรับเด็กปฐมวัย ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งอาจารย์ในภาควิชาประถมศึกษา คือศาสตราจารย์ อำไพ สุจริตกุล ศาสตราจารย์ สุมณ อมรวิวัฒน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิติยวดี บุญซื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรณิ ศิริโชติ และอาจารย์ มุขมวง ทองอยู่ ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

อนึ่ง ผู้เขียนขอขอบพระคุณคณาจารย์ และผู้ดูแลเด็กในโรงเรียนและศูนย์เด็ก ที่ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนพี่ ๆ เพื่อน ๆ ร่วมงานวิจัย ซึ่งได้แก่ คุณพิไลลักษณ์ จาเวียง คุณณัฐา แก้วสุวรรณ คุณชูศรี เอมละออง คุณอรพินท์ ภาณุรัตน์ คุณบุญนำ แก้วปิ่นทอง คุณพิมพ์พันธุ์ จันทร์เพ็ญ โดยเฉพาะคุณผองพรรณ เอกอาวุธ ที่ช่วยเอาใจใส่และประสานงานในขณะที่ผู้เขียนมีภาระกิจยุ่งยาก ซึ่งผู้เขียนขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ท้ายสุดนี้ ผู้เขียนขอชื่นชมในพระคุณของบิดามารดาที่ให้อำนาจใจและสั่งสอนผู้เขียนด้วยดีเสมอมา ตลอดจนคุณยายเป็น จวงทอง ที่คอยช่วยเหลือจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และที่สำคัญที่สุดคือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ที่ให้ทุนในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นวรรตน์ วัชระนนท์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ญ
รายการตารางประกอบ	เ
รายการกราฟประกอบ	น
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
สมมติฐานของการวิจัย	9
ขอบเขตของการวิจัย	9
ข้อตกลงเบื้องต้น	10
คำจำกัดความ	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
2 เอกสารและวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	12
การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทย	12
พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน	18
พฤติกรรมทางสังคมของเด็กระดับปฐมวัย	29
3 วิธีดำเนินการวิจัย	38
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	38
ตัวอย่างประชากร	41

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	43
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และเสนอแนะ	105
สรุปผลการวิจัย	105
อภิปรายผลการวิจัย	109
ขอเสนอแนะ	117
บรรณานุกรม	119
ภาคผนวก	125
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ	125
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	127
ภาคผนวก ค รายชื่อกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	148
ภาคผนวก ง การหาความเที่ยงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	152
ภาคผนวก จ ตารางวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมระหว่างครูกับนักเรียน และพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียน	155
ประวัติผู้เขียน	191

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

1	แสดงค่าความถี่เฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กกรมการพัฒนาชุมชน ศูนย์โภชนาการเด็ก กรมอนามัย และโรงเรียนวัดสอนเด็กก่อนเกณฑ์ กรมการศาสนา	48
2	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็ก กรมการพัฒนาชุมชน ศูนย์โภชนาการเด็ก กรมอนามัย และโรงเรียนวัดสอนเด็กก่อนเกณฑ์ กรมการศาสนา	78
3	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมครูยอมรับความคิดเห็นและ/หรือนำความคิดเห็นของนักเรียนไปใช้ทางวาจา กับพฤติกรรม สั่ง บอก แนะนำ	90
4	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมครูถามคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ กับพฤติกรรมไม่โต้ตอบเมื่อเพื่อนรังแก ยอมเพื่อนเมื่อเพื่อนก้าวกาย	91
5	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมครูบรรยาย อธิบาย สรุป เล่าเรื่อง สาธิต อบรม แนะนำทางวาจา กับพฤติกรรม สั่ง บอก แนะนำ	92
6	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมครูใช้คำสั่งทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางท่าทาง กับพฤติกรรมขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น ฟังผู้อื่น (อายุไม่ต้องร้องขอ)	93
7	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมครูตำหนิ ชู วิจารณ์ ตัดสิน ล้อเลียน ลงโทษ ทั้งทางท่าทาง และทางวาจา พร้อมกัน กับพฤติกรรมชมเชยเพื่อน	94

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
8	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมครูทำหน้าที่ วิชา ทัศน ล้อเลียน ลงโทษ ทั้งทางท่าทาง และทางวาจา พร้อมกัน กับพฤติกรรมทำเลียนแบบ	95
9	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมนักเรียนแสดงพฤติกรรม ตอบสนองทั้งทางท่าทางและทางวาจาพร้อมกันกับพฤติกรรม ยึดถือของทุกอย่างเป็นของตน หวงของ	96
10	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมนักเรียนแสดงพฤติกรรม ตอบสนองทางท่าทางกับพฤติกรรมยึดถือของทุกอย่างเป็นของ ตน หวงของ	97
11	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมนักเรียนแสดงพฤติกรรม ไม่ตอบสนองคำสั่งของครูหรือตอบสนองในทางลบทางวาจา กับพฤติกรรมขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น ฟังผู้อื่น (อาจไม่ ต้องร้องขอ)	98
12	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความเจ็บกับพฤติกรรม ทำตามเพื่อนเสนอ	99
13	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเจ็บกับพฤติกรรม วากลาว ชมชู พุดกอกวนผู้อื่น	100
14	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเจ็บกับพฤติกรรมทำ ร้ายร่างกายตนเองและผู้อื่น	101
15	แสดงความสัมพันธ์ในทางบวก ระหว่างพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครูกับนักเรียน กับพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียน	103
16	แสดงความสัมพันธ์ในทางลบ ระหว่างพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครูกับนักเรียน กับพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียน	104

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
17	แสดงกลุ่มตัวอย่างของศูนย์เด็กปฐมวัยของกรมการพัฒนาชุมชน กรมอนามัย และกรมการศาสนาในภาคต่าง ๆ	149
18	แสดงรายชื่อศูนย์เด็กปฐมวัย ที่สุ่มได้ในแต่ละภาค เขตการศึกษาจังหวัด และหน่วยงานที่สังกัด	150
19	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมครูยอมรับความรู้สึกและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของนักเรียนทั้งทางท่าทางและวาจาพร้อมกัน	156
20	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมครูยอมรับความรู้สึกและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของนักเรียนทางท่าทาง	156
21	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมครูยอมรับความรู้สึก และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของนักเรียนทางวาจา	157
22	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมครูยกย่องชมเชยนักเรียนทั้งทางท่าทางและวาจาพร้อมกัน	157
23	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมครูยกย่องชมเชยนักเรียนทางท่าทาง	158
24	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมครูยกย่องชมเชยนักเรียนทางวาจา	158
25	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมครูยอมรับความคิดเห็นและ/หรือนำความคิดเห็นของนักเรียนไปใช้ทั้งทางท่าทางและทางวาจาพร้อมกัน	159

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
26	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมครูยอมรับ ความคิดเห็นและ/หรือนำความคิดเห็นของนักเรียนไปใช้ ทางทหาทาง	159
27	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมครูยอมรับ ความคิดเห็นและ/หรือนำความคิดเห็นของนักเรียนไปใช้ ทางทาทาง	160
28	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมครูยอมรับ ความคิดเห็นและ/หรือนำความคิดเห็นของนักเรียนไปใช้ ทางวาจา	160
29	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมครูถาม คำถามที่จำกัคำถามตอบ	161
30	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมครูถาม คำถามความต้องการของนักเรียน	161
31	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมครูถาม คำถามที่ต้องการให้นักเรียนวิเคราะห์และ/หรือแสดง ความคิดเห็น	162
32	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมครูถาม คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ	162
33	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมครูบรรยาย อธิบาย สรุป เล่าเรื่อง สำนิต อบรม แนะนำทั้งทางทาทาง และทางวาจาพร้อมกัน	163
34	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมครูบรรยาย อธิบาย สรุป เล่าเรื่อง สำนิต อบรม แนะนำทางทาทาง	163

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
35	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมครอบครัวขยาย อธิบาย สรุปลำเนาเรื่อง สาขิต อบรม แนะนำทางวาจา . . .	164
36	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมครูใช้คำสั่ง ทั้งทางตรงและทางอ้อมทั้งทางท่าทางและทางวาจาพร้อม กัน	164
37	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมครูใช้คำสั่ง ทางตรงและทางอ้อมทางท่าทาง	165
38	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมครูใช้คำสั่ง ทั้งทางตรงและทางอ้อมทางวาจา	165
39	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมครูคำทักท้วง ชู วิจารณ์ ตักสิน ล้อเลียน ลงโทษ ทั้งทางท่าทางและทางวาจา พร้อมกัน	166
40	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมครูคำทักท้วง ชู วิจารณ์ ตักสิน ล้อเลียน ลงโทษทางท่าทาง	166
41	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมครูคำทักท้วง ชู วิจารณ์ ตักสิน ลงโทษ ล้อเลียนทางวาจา	167
42	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมนักเรียนแสดง พฤติกรรมตอบสนองทั้งทางท่าทางและทางวาจาพร้อมกัน . . .	167
43	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมนักเรียนแสดง พฤติกรรมตอบสนองทางท่าทาง	168
44	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมนักเรียนแสดง พฤติกรรมตอบสนองทางวาจา	168

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
45	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมนักเรียนแสดง พฤติกรรมไม่ตอบสนอง คำสั่งของครูหรือตอบสนองในทางลบทั้ง ทางท่าทางและทางวาจาพร้อมกัน	169
46	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมนักเรียนแสดง พฤติกรรมไม่ตอบสนอง คำสั่งของครูหรือตอบสนองในทางลบทาง ท่าทาง	169
47	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมนักเรียนไม่ ตอบสนอง คำสั่งของครูหรือตอบสนองในทางลบทางวาจา	170
48	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมนักเรียนพูดหรือ แสดงความคิดเห็น เริ่มทั้งทางท่าทางและทางวาจาพร้อมกัน	170
49	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมนักเรียนพูดหรือ แสดงความคิดเห็น เริ่มทางท่าทาง	171
50	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมนักเรียนพูดหรือ แสดงความคิดเห็น เริ่มทางวาจา	171
51	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมนักเรียนแสดง พฤติกรรมร้องไห้ ร้องขอ ขออนุญาต กล่าวโทษในเรื่องที่เกี่ยวข้อง กับตนเองทั้งทางท่าทางและทางวาจาพร้อมกัน	172
52	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมนักเรียนแสดง พฤติกรรมร้องไห้ ร้องขอ ขออนุญาต กล่าวโทษในเรื่องที่เกี่ยวข้อง กับตนเองทางท่าทาง	172
53	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมนักเรียนแสดง พฤติกรรมร้องไห้ ร้องขอ ขออนุญาต กล่าวโทษในเรื่องที่เกี่ยวข้อง กับตนเองทางวาจา	173

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
54	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมนักเรียนแสดง พฤติกรรมร้องไห้ ร้องขอ ขออนุญาต กล่าวโทษในเรื่องที่มีคนอื่น เกี่ยวข้องกับทางท่าทางและทางวาจาพร้อมกัน	173
55	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมนักเรียนแสดง พฤติกรรมร้องไห้ ร้องขอ ขออนุญาต กล่าวโทษในเรื่องที่มีคนอื่น เกี่ยวข้องกับควยทางท่าทาง	174
56	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมนักเรียนร้องไห้ ร้องขอ ขออนุญาต กล่าวโทษในเรื่องที่มีคนอื่นเกี่ยวข้องกับควยทาง วาจา	174
57	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมนักเรียนแสดง พฤติกรรมก้าวร้าวต่อครูทั้งทางท่าทางและทางวาจาพร้อมกัน	175
58	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมนักเรียนแสดง พฤติกรรมก้าวร้าวต่อครูทางท่าทาง	175
59	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมนักเรียนแสดง พฤติกรรมก้าวร้าวต่อครูทางวาจา	176
60	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมเจียม	176
61	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมสับสน	177
62	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมแบ่งปันของให้ เพื่อน	177
63	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมช่วยผู้อื่นทำงาน หรือเล่น	178
64	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมปลอมโยนด้วย คำพูดหรือท่าทาง	178

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
65	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมสิ่ง นอก แนะนำ	179
66	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรม พุกน้ำ และ/หรือทำน้ำเพื่อน แล้วเพื่อนร่วมมือทำตาม พุกชักชวน	179
67	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรม กับของ เมื่อเด็กเล่นแล้ว	180
68	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมทุกและ/ หรือทำท่าทางยอมรับในความผิดที่ตนกระทำ	180
69	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมชมเชย เพื่อน	181
70	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมทำตาม เพื่อนเสนอ	181
71	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมทำเลียน แบบ	182
72	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมว่ากล่าว ชมเชย พุกกอกวนผู้อื่น	182
73	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมทำร้าย ร่างกายตนเองหรือผู้อื่น	183
74	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมเอาของ เพื่อนมาทำหรือมาใช้โดยที่เพื่อนไม่อนุญาต ก้าวกายสิทธิ ผู้อื่น	183
75	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมทำลาย สิ่งของ (ทำให้ของเสียหาย)	184

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
76	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมที่กันทำ ร่างกายซึ่งกันและกัน	184
77	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมโต้เถียง กัน ตากัน	185
78	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมแย่งของ กัน	185
79	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมพูดทำพินัน พูดโอ้อวด	186
80	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมขอความ ช่วยเหลือจากผู้อื่น ฟังผู้อื่น (อาจไม่ต้องร้องขอ) . . .	186
81	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมพูดหรือ แสดงท่าทางแล้วผู้อื่นยิ้มหรือหัวเราะ (ล้อเลียน) . .	187
82	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมยึดถือของ ทุกอย่างเป็นของตัวเอง หวงของ	187
83	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมไม่ตอบ โต้เพื่อรังแก ขอมเพื่อนเมื่อเพื่อนก้าวกาย	188
84	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมเล่นกับ เพื่อน คู่กับเพื่อน	188
85	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมขอยืมสิ่ง ของเพื่อน	189
86	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมปฏิเสธ ข้อเสนอหรือการกระทำของเพื่อน	190
87	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมยอมรับ ความช่วยเหลือจากเพื่อน	190

รายการกราฟประกอบ

กราฟที่		หน้า
1.1	แสดงค่าเฉลี่ยในระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำของ พฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้	68
1.2	แสดงค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน เปรียบเทียบระหว่างศูนย์เด็กปฐมวัย ของกรมการพัฒนาชุมชน กรมอนามัยและกรมการศาสนา	72
2.1	แสดงค่าเฉลี่ยในระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ ของพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียง เหนือ ภาคกลาง และภาคใต้	82
2.2	แสดงค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียน เปรียบเทียบ ระหว่างศูนย์เด็กปฐมวัย ของกรมการพัฒนาชุมชน กรมอนามัย และกรมการศาสนา	85